

Posudek vedoucího rigorózní práce

Mgr. Kláry Starostové
**„Řízení pro porušení Smlouvy EU členskými státy a jeho změny
na základě Lisabonské smlouvy“**

Rozsah: 135 stran

Datum odevzdání práce: 15.12.2011

1. Aktuálnost a náročnost zvoleného tématu vzhledem ke stavu poznání

Význam řízení o nesplnění povinnosti členského státu jako hlavního procesního nástroje, který má zajišťovat dodržování práva EU, stoupá úměrně narůstání počtu těchto povinností a počtu členských států EU. Potřeba držet krok s tímto vývojem vedla k posílení tohoto institutu Lisabonskou smlouvou.

Kvalitativně vyhodnotit zavedené změny dva roky po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost na pozadí statistických údajů je zadáním nepochybně aktuálním. Posoudit jejich dopad z takových hledisek, jako je prostor pro dostatečnou obranu členského státu v rámci řízení, předvídatelnost sankcí, jejich přiměřenost a rovnost v zacházení s členskými státy při jejich uplatňování, je pak zadáním také dostatečně náročným. Tyto aspekty jsou v odborné literatuře reflektovány teprve postupně a potud je téma nové. Jeho volba tedy naplňuje příslušné požadavky kladené rigorózním řádem.

Poznámka: výraz „porušení Smlouvy EU“ (v singuláru) v názvu práce sice nekorresponduje s obratem použitým v lisabonském znění článku 258 SEU (plurál – „Smluv“), z celého textu práce je však zřejmé, že zpracování tématu zahrnuje veškeré případy porušování práva EU, tj. včetně SFEU. Název práce byl stanoven ještě v době platnosti říceského znění ex-článku 228 SES (singulár) a později už nebyl dodatečně korigován. Toto nedopatření, na němž mám jako školitel podíl, však není zásadním nedostatkem, který by znehodnocoval výkon podaný autorkou.

2. Splnění cíle práce

Cíl práce (viz s. 13) byl splněn: autorka podává nejen popis „mechanismu vynucování“ souladu s právem EU, ale na základě kritického rozboru jeho nedostatků se vyjadřuje k funkční adekvátnosti i politické průchodnosti jeho nedávných úprav a zamýšlí se nad možnou budoucností, až se změny více projeví. Nejlépe o tom svědčí velmi věcný závěr celé práce.

3. Samostatnost při zpracování tématu

Autorka postupovala velmi samostatně, několikrát se dostavila na konzultace a opakovaně využívala mých písemných připomínek; zvláště je třeba ocenit, že tak činila v náročné osobní situaci.

4. Logická stavba práce

Struktura díla je srozumitelná a její jádro vychází z logiky samotného řízení: prejudiciální fáze-vlastní řízení u Soudního dvora-sankční fáze. Opodstatnění mají partie tomu předcházející (stav a důvody porušování povinností členskými státy, vývoj právní úpravy) a navazující části (odpovědnost státu za škodu, řízení o předběžné otázce), které významově dotvářejí celkový obraz nástrojů sloužících k dodržování práva EU a dovolují lépe určit, jaké místo nimi zaujímá řízení o porušení povinnosti. Změny vnesené Lisabonskou smlouvou jsou vzhledem ke svému místu ve vymezení tématu pojednány nadvakrát: jednak v obecnější rovině (kapitola 3.), jednak podrobněji (podkapitola 6.8), a doplněny o přiblížení experimentálních postupů – tzv. pilotní projekt Komise (kapitola 8.).

5. Použité metody

Metody použité v práci jsou standardní: vytyčení hypotézy-nástin a analýza platné právní úpravy, včetně bohaté soudní judikatury evropské i české-vyhodnocení a závěry. Pozornosti zasluhují rozbory statistických údajů a kontextuální (sociologizující) přístup v úvahách o příčinách některých jevů.

6. Práce s prameny

Práce s primárními prameny (judikaturou, sděleními Komise) je vyčerpávající, odkazy na odbornou literaturu (souhlasné a občas i konfrontační) jsou postačující.

7. Hloubka provedené analýzy

Práce hledá odpověď na elementární příčiny porušování povinností, vyplývajících pro členské státy z unijního práva, a rozdílů mezi jednotlivými státy (s. 17 an.), srovnává přístupy Komise a Soudního dvora k alternativnímu resp. kumulativnímu uplatňování sankcí (s. 72 an.) a meze diskrece s tím spojené se zřetelem k účinnosti nového nástroje podle článku 260 odst. 3 SFEU (s. 65 an.) a naplnění jeho funkce (s. 91 an.). Přitom odděluje vlastní stanoviska od názorů převzatých. To svědčí o zaujetí autorky pro zvolené téma i o jejím zvládnutí základů odborné práce.

8. Úprava práce

Autorka pracovala s požadovanou pečlivostí. Zařadila i grafy (přílohy), u nichž ale neuvádí pramen. Obsahuje požadovaný seznam použité literatury, anglické summary i seznam klíčových slov.

9. Jazyková a stylistická úroveň

Práce je napsána srozumitelně, terminologicky přesně, odpovídá normě.

10. Otázky k obhajobě

- 1) Blíže vysvětlit důvody, které vedou Soudní dvůr k překračování hranice sankcí (paušální částky nebo penále) navržených Komisí, viz např. ve věci *Fisheries Control* (s. 72), ačkoliv článek 260 odst. 3 druhý pododst. SFEU takové překročení výslovně nepřipouští. Jak to lze hodnotit z hlediska doktríny *ultra vires*?

- 2) Lze odhadnout, zda se projevuje absence skutkové podstaty „legislativní újmy“ v české úpravě odpovědnosti státu za škodu při výkonu veřejné moci (zák. č. 82/1998 Sb.) na stavu dodržování/porušování povinnosti z práva Unie ? (s. 92)
- 3) Je možno – na pozadí všech aspektů doktríny přednosti evropského práva – hodnotit výrok Ústavního soudu o samostatné odpovědnosti obecných soudů za řádnou aplikaci unijního práva jako „ztrátu exkluzivní kontroly“ nad souladem vnitrostátního práva s právem unijním ? (s. 112)

11. Závěr

Jelikož autorka vyhověla požadavkům kladeným rigorózním řádem, je její práce způsobilá k obhajobě s návrhem na klasifikaci „prospěla“.

V Praze dne 21. února 2012

JUDr.Ing. Jiří Zemánek, CSc.